

Nr 41.

Av herr Adolfsson m. fl., angående engångsskatt på större förmögenheter.

1940 års bevillningsutskott anförde i anslutning till sakkunnigeförslag att det särskilda bidrag, som förmögenheterna ansågos böra lämna till täckning av krigsperiodens utgifter, borde få karaktären av ett engångs-offer. Principbeslut om dylik engångsskatt fattades också vid samma års riksdag. De upprepade motionsförslagen från den kommunistiska riksdagsgruppens sida om att detta beslut skulle förverkligas avslogos emellertid, men i anledning av den kommunistiska motionen av år 1945 beslöts att utreda frågan. Utredningsuppdraget hänsköts sedermera till 1945 års statskatteberedning.

Majoriteten inom denna beredning ställde emellertid skärpningen av den årliga förmögenhetsskatten och införandet av kvarlåtenskapsskatten som ett *alternativ* till engångsskatten och stannade för det förstnämnda. Denna frågeställning var med hänsyn till tidigare uttalanden av riksdagen knappast korrekt. Detta påpekades även i ett särskilt yttrande till statsskatteberedningens betänkande av ledamoten C. H. Hermansson. Denne anförde:

»Så länge kriget varade kunde det givetvis göras gällande, att det ur principiell synpunkt var likgiltigt om förmögenheternas bidrag till täckning av krigsperiodens utgifter, d. v. s. den värnskatt å förmögenheterna som riksdagen uttalat sig för, uttoges i en eller flera omgångar. Det väsentliga var att en sådan värnskatt över huvud taget komme till införande. När kriget nu emellertid är slut sedan snart två år tillbaka, måste läget sägas ha undergått en väsentlig förändring. Det förefaller svårt, för att icke säga omöjligt, att tänka sig någon annan form under vilken förmögenheterna i nuvarande läge kunna bidra till täckning av krisutgifterna än genom en engångsskatt. Det torde nämligen icke vara möjligt att upprätthålla betraktelsesättet, att den ökade skattebördan på förmögenheterna genom skärpning av den årliga förmögenhetsskatten och införande av kvarlåtenskapsskatt under en lång tidsperiod framåt skall betraktas som bidrag till utgifterna under åren 1939—1945. Ett sådant betraktelsesätt förutsätter för övrigt att den skärpta årliga belastningen av förmögenheterna skulle avgränsas framåt i tiden, något som icke skett i det föreliggande förslaget.

Detta betraktelsesätt förutsätter vidare, att höjning av den årliga skattebelastningen å förmögenheterna blir av någorlunda hög storleksordning, så att förmögenheternas bidrag till täckande av krisutgifterna icke uttages under orimligt lång tid. Med den av beredningen föreslagna höjningen om 70 miljoner kronor skulle det uppenbarligen dröja årtionden innan man

kommer upp till en sammanlagd summa, som motsvarar vad tidigare nämnts i diskussionen om engångsskatten».

I det särskilda yttrandet föreslogs, utöver vad beredningens majoritet förordat beträffande skärpning av den årliga förmögenhetsskatten och införande av kvarlåtenskapsskatt, att en engångsskatt på förmögenheter över 40 000 kronor skulle uttagas. I motion II: 433 till 1947 års riksdag i anslutning till Kungl. Maj:ts proposition nr 212 föreslogs uttagande av en engångsskatt i enlighet med riktlinjerna i det nämnda särskilda yttrandet. Riksdagen avtog emellertid såväl detta yrkande som föreslagen hemställan till Kungl. Maj:t rörande skyndsamt utredning om förbättring och effektivisering av förmögenhetstaxeringen.

Den beslutade skärpta beskattningen av förmögenheter på över 30 000 kronor samt skatt på kvarlåtenskaper över likaså 30 000 kronor kunna icke rimligen motivera att en engångsskatt icke uttages som ett bidrag för täckande av krigsårens utgifter. Härtill skulle även kunna anföras, att skatteökningen i anledning av kvarlåtenskapsskatten och den skärpta förmögenhetsskatten icke ens täcker den årliga ränteökning, som staten har att svara för till följd av att den på sin tid till tre miljarder kronor uppskattade engångsskatten icke togs ut. Så mycket mindre kan denna skatteökning bidra till att täcka de ökade *utgifter* som under krigsperioden uppstodo.

Redan starka rättviseskäl tala för att engångsskatten uttages. Medan folkets majoritet under krigsåren pressades hårt av skatter och andra pålagor, sluppo förmögenhetsägarna undan utan någon som helst skärpning av den egentliga förmögenhetsskatten. Ökningen av de skattepliktiga förmögenheterna (det vill säga redovisade förmögenheter på över 20 000 kronor) har sedermera fortsatt, vilket särskilt markant kom till synes under åren 1945 och 1946. Enbart under sistnämnda år uppgick den redovisade ökningen av dylika förmögenheter på över 20 000 kronor till 2 640 miljoner kronor. Det bör i detta sammanhang även framhållas, att den skärpta förmögenhetsskatten icke har till följd att någon del av de under krigsåren samlade stora förmögenheterna uttages i skatt, utan endast en något större del av den fortsatta *förmögenhetsökningen*.

Vid sidan av de av oss tidigare anförda skälen för uttagande av en engångsskatt å större förmögenheter tillkommer i nuvarande läge en annan och särskild motivering. Denna har under den senaste tiden så starkt accentuerats, att vi redan av denna anledning finna påkallat att ställa frågan om engångsskatten under riksdagens förnyade prövning. Kungl. Maj:t har till 1948 års riksdag, med föregivet syfte att hejda prisstegringarna och därmed motverka penningsvärdesförsämringen, föreslagit skärpt indirekt beskattning av en rad varor. Dessa skatter, motiverade som åtgärder mot »pristryckande köpkraftsöverskott» och icke av statsfinansiella skäl, komma att hårt drabba de breda folklagren.

De komma dessutom icke alls att drabba den kapitalistiska spekulatio-
nen — huvudorsaken till dyrtiden och svårigheterna inom det ekonomiska
livet.

Utan att i detta sammanhang närmare ingå på frågan om den ekono-
miska politiken i allmänhet vilja vi påpeka, att den starka inre prissteg-
ringsfaktorn icke är att finna på lönesidan. Den faktor som framför allt
verkar prisuppdrivande är spekulatio-
nen. Det är spekulationskapitalet och
icke den köpkraft, vilken efterfrågar mat, kläder och bostäder, som främst
verkar inflationsfrämjande. Vill man på allvar bekämpa den mest pris-
uppdrivande faktorn, måste en av åtgärderna bli att draga in en del av detta
spekulationskapital.

Att en engångsskatt medför gynnsamma verkningar även som ett led i
kampen mot inflationen underströks för övrigt i utlåtandet från majorite-
ten i statsskatteberedningen. Där framhölls:

»Engångsskattens konjunkturrella inflytande går sannolikt i övervägande
grad i depressiv riktning. Den torde i detta hänseende närmast vara att
jämföras med en kraftig skärpning av löpande inkomstbeskattning. I rå-
dande ekonomiska läge skulle den därför, lämpligt utformad, kunna verka
i viss mån stabiliserande. Både finansiella och konjunkturrella skäl kunna
sålunda för närvarande anses tala för att skatteformen prövas».

Sedan detta skrevs, ha de där anförda skälen kommit att tala med ännu
större styrka. Landsorganisationen förklarade i sitt remissyttrande år 1947
i anledning av regeringens förslag beträffande omläggning av statsbeskatt-
ningen, att uttagande av en engångsskatt skulle »utgöra ett dråpslag mot
inflationen». Även om emellertid en dylik åtgärd isolerad icke kan med-
föra ett så pass genomgripande resultat — vilket Landsorganisationen gi-
vetvis icke förutsatte — torde en engångsskatt tillsammans med andra
åtgärder för att bemästra inflationsproblemen, t. ex. skärpt priskontroll,
investeringskontroll etc., medföra en betydande effekt, eftersom detta
överflödskapital genom sin jakt efter s. k. sakvärden och lukrativa investe-
ringsobjekt har en prisuppdrivande verkan.

Av det anförda framgår, att vi i den aktuella situationen betrakta utta-
gandet av en engångsskatt såsom skäligare och riktigare än någonsin förr.
Vi förordade denna även såsom ett alternativ till den av regeringen föreslagna
skärpta indirekta beskattningen.

Det enda egentliga saksakal som anförts mot engångsskatten har varit,
att man inte kan hinna på kort tid genomföra en tillfredsställande förmö-
genhetstaxering. Det är riktigt att dyrbar tid försuttits. I anslutning till
vad som framhölls i motion II:433 till 1947 års riksdag önska vi emellertid
understryka, att hade statsmakterna velat ta ut en engångsskatt på för-
möggheterna, kunde de taxeringstekniska problemen ha lösts för länge
sedan. Att man, sedan denna fråga förhalats i det oändliga, kommer och
anför själva denna förhalning som motivering för avslag — och just från

dem som äro skuld till uppskovet — förefaller oss något egendomligt. Även om givetvis vissa svårigheter kunna förutsättas uppstå i samband med denna angelägenhets ordnande, måste dessa betraktas som underordnade i betydelse, jämfört med de fördelar som äro att vinna genom engångsskatten. En raskt bedriven utredning om förbättring av förmögenhetstaxeringen, vilken vi i annat sammanhang föreslå, kan säkert genomföras i så god tid att resultaten kunna tillämpas vid den taxering av förmögenheterna som lägges till grund för engångsskatten.

Med stöd av i det föregående anförda skäl föreslå således undertecknade att en engångsskatt på förmögenheterna nu tages ut. För att icke denna skall föranleda ekonomiska svårigheter för ägarna av smärre förmögenheter, anse vi oss dock böra vidhålla vårt tidigare förslag, att gränsen för det skattefria beloppet sättes så pass högt som vid 40 000 kronor. På så sätt drabbas endast de stora förmögenheterna, varigenom endast ett par procent av samtliga yrkesutövare i landet komma att beröras av engångsskatten.

Liksom i vårt förslag av år 1947 anse vi vidare, att skatten bör förslagsvis utgå efter följande skatteskala, som i huvudsak är densamma som i Lindahls promemoria anförda skatteskala enligt alternativ I.

Förmögenhetsbelopp mellan (1 000 kr.)	Engångsskatt å förmögenhet i %
0— 40	—
40— 80	8,00
80— 150	9,75
150— 300	11,50
300—1.000	13,25
1 000—	15,00

Engångsskattens storlek i vissa konkreta fall framgår av följande tabell.

Förmögenhet i kr.	Kr.	%
45 000	400	0,9
50 000	800	1,6
60 000	1 600	2,7
80 000	3 200	4,0
100 000	5 150	5,2
150 000	10 025	6,7
300 000	27 275	9,1
1 000 000	120 025	12,0
2 000 000	270 025	13,5
10 000 000	1 470 025	14,7

Avkastningen av en dylik engångsbeskattning av större förmögenheter torde uppskattningsvis komma att uppgå till minst 1 500 miljoner kronor. Med stöd av det anförda föreslås,

att riksdagen måtte besluta att uttaga en engångsskatt på större förmögenheter i enlighet med i det föregående anförda riktlinjer samt föranstalta om utarbetandet av nödvändig författningstext.

Stockholm i januari 1948.

Gunnar Adolfsson.

Erik Karlsson.

Helmer Holmberg.

Harald Johanson.

O. F. Persson.

K. Senander.

Gunnar Dahlgren.

Gösta Kempe.

Axel Nordström.

S. Rönn-Christiansson.

H. Hagberg.

Gerda Linderot.
